СВОБОДА SVOBODA

УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК UKRAINIAN DAILY

УРЯГОВИЙ ОРҐАН ЗАПОМОГОВОЇ ОРҐАНІЗАЦІЇ УКРАЇНСЬКИЙ НАРОДНИЙ СОЮ.

OFFICIAL ORGAN OF THE UKRAINIAN NATIONAL ASSOCIATION

ТРИ ЦЕНТИ РІК XLV. Ч. 10. Джерзі Ситі, Н. Дж., четвер, 14го січня, 1937. VOL. XLV. No. 10. Jersey City, N. J., Thursday, January 14, 1937. THREE CENTS

ПРЕЗИДЕНТ ПОДАЄ ПЛЯН РЕОРҐАНІЗАЦІЇ УРЯДУ

ВАШИНҐТОН.—Президент Рузвелт предложив конґресові заповіджений ним плян реорганізації урядових бюр. Плян складається з 5 точок то обіймає всю орґанізацію федерального виконного уряду від самого споду до президента. Президент пропонує в цій орґанізації далеко йдучі зміни, що на думку деяких політиків заслуговують на назву революційних.

Плян домагається передовсім сконсолідування всіх рад, комісій, корпорацій і аґентур федерального уряду в 12 департаментів. Значить, мали би повстати нові два департаменти та нові два начальники департаментів, секретарі (міністри) президента; булиб це департаменти: суспільного добробуту та публичних робіт.

Вся урядова адміністраційна служба мала би бути поставлена на основи карієри й заслуги. Значить, всі урядовці, з винятком тих, що рішають про політику, мали би бути заняті за своє знання й заслуги для уряду, а не на основі заслуг для партії.

Теперішний уряд федерального контрольора мав би перемінитися в загальну контролю, що мала би складати конґресові раз на рік звіт з фінансового стану уряду. Четверта точка говорить про скріплення буджетового бюра, а пята про надання президентові 6 виконних помічників для облекшення його тягару.

Як поставиться конґрес до цього пляну, покище невідомо.

ВИСИЛАЮТЬ ВІЙСЬКО ПРОТИ АВТОМОБІЛЬНИХ СТРАЙКАРІВ.

ФЛИНТ (Мішіґен). — Бійки між страйкуючими робітниками та поліцією коло фабрики Фишер Боді ч. 2 покінчилися. Начисляють досі 28 тяжко ранених осіб. Припускають, що про деяких ранених уряд не знає.

У місті запанував спокій, як до нього почало вмашировувати військо. Стейтовий уряд думає сконцентрувати тут 2,000 жовнірів. Не зважаючи на спокій, атмосфера напружена, бо страйкарі все ще сидять у фабриці, а уряд заповідає викидання їх силою.

Ґубернатор Мерфі знову візвав обі сторони до переговорів. Джан Луис, голова Комітету Промислової Орґанізації, домагається конґресового розсліду подій у Флинті.

ЗАВЗЯТІ ПОШУКУВАННЯ ВБИВНИКІВ ХЛОПЦЯ.

ТАКОМА (Вашинґтон). — Президент Рузвелт висказав обурення цілого краю зприводу вбивства 10-літнього хлопця Чарлза Матсона, як „мерзеного злочину" та візвав усі урадові бюра доложити всіх старань, щоби піймати злочинців. Департамент судівництва визначив нагороду в сумі 10,000 долярів тому, хто подасть інформацію, що доведе до арештування вбивника.

Федеральна й місцева поліція шукає всіх слідів, які лишив по собі вбивник. Розслiджують докладно сліди коліс його авта, відтиски його стіп, тощо.

ЛЕТНИЧИЙ ВИПАДОК.

ЛОС АНДЖЕЛЕС (Каліфорнія). — Літак підприемства Вестерн Ер Експрес наїхав серед бурі на гору в гірськім пасмі Сієра Мадре й розбився.

Підчас катастрофи згинув Джеймс Брейден, а 10 осіб були ранені. Між тяжко раненими є Мартин Джансон і його жінка, звісні подорожні по Африці, що свого часу виставляли рухомі образки своїх пригод.

ВЕЛИКИЙ ЗАПИС.

НЮ ЙОРК.—При відкриттю тестаменту Чарлза Гейдена, звісного банкира, що помер минулої пятниці в 66-тім році життя, показалося, що він лишив міліон долярів Месечусетському Інститутові Технольоґії, де він колись учився, 647,000 долярів своїм особистим приятелям, а решту свого маєтку, якого вартість обчисляють на 50 міліонів долярів, призначив на створення корпорації імени Гейдена, котра має присвятитися моральному, духовому й фізичному вихованню молоді.

ТРОЦЬКИЙ ТАВРУЄ СТАЛІНА.

МЕКСИКО. — Лев Троцький, що вже осів тут у віллі, видав публичну заяву, в котрій таврує Сталіна за його політику супроти „еспанської революції". Каже Троцький, що Сталін саботажує еспанську революцію, себто посилає лише стільки помочі, щоб закрити перед світом факт, що властиво Росія ніякої помочі еспанським лівим не посилає. Советська бюрократія, каже Троцький, оглядається на французьку буржуазію та її союзників.

Троцький каже, що „Ґе-Пе-У" переслідувало його в Туреччині, а потім у Норвеґії, та що певно буде старатися викинути його з Мексика.

БОРОТЬБА НАУКИ З НЕДУГАМИ.

У школі публичного здоровля в Гарвардськім університеті роблено досліди з уживанням позафіолетних промінів для боротьби з недугами. З цих промінів роблено немовби невидимий мур довкола живих людей, через котрий мікроби, що переносяться повітрям, не можуть живі перейти. Придумали цей лікарський засіб Вилієм Велз та його жінка. Вони кажуть, що при помочі цього винаходу буде можна нищити бактерії в тих місцях, де збирається багато людей.

ЗНАЙШЛИ ЛІК НА ТЯЖКУ УМОВУ НЕДУГУ.

На зборах Нюйорського Неврольоґічного Товариства дискутовано над питанням, чи найбільше поширену, а найменше вилікувальну умову недугу, так зване передчасне божевілля („деменція прекокс"), можна лікувати при помочі „інсуліни". Багато лікарів стверджувало добрі успіхи від давання цього ліку хорим на цю недугу. На це лікування попав віденський лікар, д-р Манфред Сакель.

ДЕ НАЙБІЛЬШЕ КРАДУТЬ?

Із загального числа 107,734 крадіжів, доконаних у цілій Польщі в третьому кварталі м. р., найбільше число крадіжів, бо 12,032, доконано у львівському воєвідстві. Опісля йде воєвідство краківське, де було 10,633 таких випадків. На території воєвідства варшавського було 7,114, тернопільськгоо 5,290, станиславівського 5,512, волинського 4,607 і т. д.

ЖІНКА ГЕРШТОМ ЗЛОДІЇВ.

В Рогатинщині арештовано злодійську ватагу, зложену з Юрка Самійла, Миколи Кучинського і Михайлини Корчинської, що допустилися в останньому часі у Вишневі і сусідніх селах кільканацять крадіжів і грабункових нападів. Показалося, що герштом шайки була Корчинська, яка орґанізувала злодійські виправи й укривала своїх спільників.

ВТОПИЛОСЯ 300 ОСІБ.

З Токіо повідомляють, що наслідком перервання водної тами над копальнею міди з місцевости Осарусава згинуло поверх 300 осіб. Гать була одна з найбільших у Японії, 700 стіп завдовжки і 200 стіп заввишки. Вода, проломивши гать, знищила 450 домів, переважно гірників, занятих у копальні міди. Досі добули 75 тіл із води.

ПОРАНИВ ТЕЩУ Й ЗАСТРІЛИВСЯ.

В місцевості Ромсі, в Алберті, Антон Ґеріґ вдерся до дому своєї тещі, Фріди Гільдебрант, посварився з нею через свою жінку, що тому два місяці покинула його, вистрілом поранив її, повибивав усі вікна в хаті і тоді сам застрілився. Сварка повстала через те, що Ґеріґова жінка, що два місяці тому вийшла замуж, покинула свій новий дім і вернулася до мами. Через що вона покинула чоловіка, невідомо.

КАНАДА СПОДІВАЄТЬСЯ ПРОДАТИ БАГАТО ДРОБУ.

Західня Канада має подостатком дробу цього року. На днях доставці дробу вислали один ваґон індиків, гусей і качок до Анґлії, як також один ваґон самого гусячого і качачого мяса до Лондону.

Повідомлення з Анґлії виявляють, що Югославія й Ірляндія здержалися з висилкою свого дробу до Анґлії перед самим Різдвом, щоб дістати вищі ціни. З Арґентини не сподіваються багато дробу цього року в Анґлії, як також з Франції, бо ціни через валюту є неможливі.

Купці мають надію закупити більшу скількість індиків у Злучених Державах, хоч тут тарифа вища ніж у Канаді.

КОШТ ВИДАННЯ ЧАСОПИСУ.

Загальне обчислення кошту видання пересічного канадійського часопису є 6 долярів річно. Це є дійсний кошт паперу і роботи, розкинений на часописи, які виходять у Канаді. Кожний скаже, що це може неправда, бо він дістає багато часописів; а їх передплата в ніякім випадку не така висока. Так. Це тому, що 2/3 кошту видання часопису покриває оголощення, а тільки 1/3 платять передплатники. Це є пересічний спосіб удержання часопису між анґлійцями. Деякі то можуть і роздавати часописи даром, бо їх оголошення приносить більше, як клопів з малими передплатами.

Мабуть тому наші українські часописи слабше стоять, що переважно удержуються з передплат. Українці ще не звикли багато оголошуватись, як також між нами нема великого числа торговців, а хоч і є, то вони дрібні.

ЗВІРІ В ЛЮДСЬКОМУ ТІЛІ.

В Перемишлі відбулася судова розправа проти Антона Зубика і Карла Лінди з Бахова, які розібрали каліку Репка до нага і кинули біля розпаленого вогнища. Один із них держав хлопця, а другий палив йому плечі і ноги розжареними патиками. Все те, щоб вимусити від нього зізнання щодо крадіжу, якого допустився його брат. Вкінці один із них підніс хлопця вгору за вухо і обірвав його. За звірське знущання над безборонним суд засудив обох обвинувачених по 8 місяців вязниці.

КРІВАВИЙ НАПАД НА СЕЛІ.

На подвіря господаря Гелера у Ватовіцах під Ґарволіном закралися в ночі сільські грабіжники. Коли син господаря, 19-літній Войтіх, збудившись від шороху, вийшов на подвіря, напали на нього три людці й тяжко побили, так, що він упав без памяти. Тимчасом надбіг старший Гелер, якого напасники вбили кількома револьверовими кулями. Коли на гук стрілянини молодий Гелер прочуняв і хотів піднестися, дістав кілька куль у шию. Також матір і двоє молодших дітей напасники поранили. Войтіх Гелер умер перед приходом лікаря.

ЗГОРІЛИ 52 КОРОВИ І 30 КОНЕЙ.

На фільварку гр. Г. Стадніцької у Великій Всі під Тарновом вибухла грізна пожежа, що охопила швидко всі двірські та господарські будинки. Жертвою вогню впали 52 корови, 30 коней і багато дробу, що згоріли живцем. Шкоди обчисляють на 60 тисяч злотих.

СТУДЕНТ МЕШКАЄ В КУРНИКУ.

У стейтовій колеґії Норт Каролайни в місті Релей вчиться тепер студент, Джек Дейвисон, що не потребує платити за помешкання. Щоб оминути видатки на помешкання, він перемінив порожний курник, що знаходиться біля колеґії, у свою домівку. І зовсім вигідно йому там мешкати...

ВІЧНІ КАРТИ.

Кожна ділянка людського життя вимагає фахівців. Таких фахівців вимагає теж гра в карти. Один із найбільших картяних фахівців зокрема у грі в бріджа, Елі Кальбертсон дістав патент на вічні карти. Зробив він їх із цельольоіду і зверхній вигляд вічних карт нічим не ріжниться від звичайних, але вони не ломляться і не нищаться. Їх можна мити милом, а коли їх вимити, то вони виглядають як нові. Одначе найважнішою прикметою вічних карт це те, що їх не можна позначити.

САМОВБИВСТВА В ЯПОНІЇ.

Японський уряд визначив недавно окрему комісію для дослідів над причинами для самовбивств, які останніми роками в Японії сильно поширились. Комісія устійнила, що від 1931—1935 р. в самім Токіо занотовано 15,633 самовбивств. З цього 3,000 осіб наложили на себе рку з причини фізичних недуг, 1,651 з нещасливої любови, при чому більше, як у 500 випадках були це спільні подвійні самовбивства, 1,325 самовбивств було внаслідок родинних непорозумінь, 1,085 унаслідок знеохочення життям, 923 з причини матеріяльних трудно щів і 760 через безробіття. Найчастіше накладають на себе руки молоді люди від 16 до 30 літ. Деяке значіння для посилення самовбивств має погода. Комісія устійнила, що найбільше самовбивств трапляється в дощеву пору — а найменше в погідні дні. Самовбивники кидаються дуже часто в кратер вулькану Міхара на острові Осіма, або кидаються зверху водопаду в Нікко.

ОПЕРАЦІЯ СІЯМСЬКИХ СЕСТЕР.

В полудневo-африканській державі Ніґерії перевели лікарі незвичайно рідку операцію сіямських близнят. У квітні м. р. породила одна жінка дві дівчинки, зрослі з собою у двох місцях. Всі внутрішні орґани дітей були зовсім природно розвинені і лікарі заявили, що можливо перевести операцію близнят. В липні, коли близнята мали два і пів місяця, лікарі перевели операцію і розділили близнят. Обі дівчинки здорові і розвиваються зовсім нормально.

ІДЕН ЗАПОВІДАЄ, ЩО ЦЕЙ РІК БУДЕ РІШАЛЬНИЙ

ЛОНДОН. — Анґлійський міністер закордонних справ, Іден, заявив у парляменті, що цей рік буде рішальний для Европи. „Ні я, ні ви", говорив міністер, „не можемо предсказати, що скриває для нас будучність. Всетаки я є склонний думати, що відносини розвиваються далеко скорішим темпом, ніж це дехто передбачає. Тому я вважаю, що ті розумні судді, які розчислюють, що Европа прийде до критичної точки в 1938, 1939 або 1940 році, рахують занадто наперед. Я гадаю, що 1937 рік рішить про будучність нашої цивілізації". Далі Іден заявив, що хоч анґлійці волють „масло ніж гармати", то коли змусять їх до того інші народи, вони не пощадять гроша, щоб себе як слід озброїти.

ҐАЗОВІ МАСКИ ДЛЯ ЦИВІЛЬНОГО НАСЕЛЕННЯ.

ЛОНДОН. — Анґлійський уряд відкрив фабрику ґазових масок, призначених для цивільного населення. Фабрика покищо видає пів міліона масок на тиждень. Пізніше продукцію збільшать. Завданням уряду є придбати для кожного свого громадянина, включаючи найменших дітей, ґазову маску. До року це буде осягнене. Рівночасно спеціяльні інструктори поучують людей через радіо, як поводитися в часі ґазового наїзду.

ПОЇЗДКА ҐЕРІНҐА ДО ІТАЛІЇ.

РИМ.—Увага міжнародніх дипльоматичних кругів тепер звернена на поїздку німецького міністра Ґерінґа до Риму. Дехто міркує, що Ґерінґ хоче виробити враз з Мусолінієм спільний плян, як би усунутися з еспанських справ. Та це неправдоподібне. В Італії є загальний настрій за те, щоби продовжувати поміч ґен. Франкові аж до повної перемоги. Далеко правдоподібнішим є те, що Ґерінґ іде до Риму в тій цили, щоб виробити один плян, як би поборювати світовий комунізм. Справи в Еспанії зближаються до кульмінаційної точки. Німеччина й Італія будуть змушені ділати спільно.

ЕСПАНСЬКІ ЧЕРВОНІ ВИВОЗЯТЬ ЗОЛОТО.

МАРСЕЛЬ (Франція). — Еспанський червоний уряд знову вивіз до Франції поверх 21,000,000 долярів золота, яке зложене в державному французькому банку на конто лівого еспанського уряду. Всього золота, що лишилося по старому еспанському урядові, мають ліві поверх 500,000,000 долярів. Італійський уряд подав проєкт, щоб не позволити лівим у той спосіб розтринькувати державний скарб еспанського народу і щоб наложити на те золото конфіскату до часу, як відносини в Еспанії успокояться та настане там сталий уряд.

НА ЕСПАНСЬКОМУ ФРОНТІ.

ВАЛЄНСІЯ. — Революційні літаки і боєві кораблі перший раз бомбардували Валенсію, місто, куди перенісся з Мадриду лівий еспанський уряд. Бомбардування тревало біля десять мінут. Шкід великих не було. Рівночасно революційні літаки і боєві кораблі бомбардували Маляґу, де заподіяли тяжкі втрати. Знищено біля 50 будинків і вбито біля 300 людей. На мадридському фронті панував цілий день спокій з причини великої мряки.

МУСОЛІНІ ДІСТАВ ДОЗВІЛ ПІЛЬОТА.

РИМ. — Беніто Мусоліні, який укладає тверді закони не лиш для інших, але і сам їм улягає, дістав свідоцтво на військового пільота. Та щоб його здобути, він мусів перейти тяжку пробу, якій приглядалась комісія. Він сів на військовий літак, зніcся в повітря і там виконав кілька дуже трудних зворотів. Після того він зручно осів на землі. Комісія признала йому свідоцтво одноголосно. Сін Мусолінія, Бруно, що має ледви 20 літ, задумує здобути світовий рекорд довготи лету і хоче перелетіти з Лос Анджелес, у Каліфорнії, до Риму, в Італії. Для цього лету будують уже для нього спеціяльний літак.

ЗНАЙШЛИ СТАРИННІ КІСТЯКИ.

ПОМПЕЇ (Італія). — В околицях Помпеї, старого римського міста, яке цілковито знищив був вибух Везувія в 79 році по народженню Христа, віднайшли кістяки 16 осіб, між ними двох дітей. Біля них знайшли два мішечки золотих і срібних монет, як також ріжні дорогоцінности. Видно було, що вони старалися втекти з міста перед вульканічною лявою, але не вспіли.

В ЕВРОПІ ІНФЛЮЕНЦА ШАЛІЄ ДАЛІ.

ЛОНДОН.—Пошесть інфлюенци лютує в Европі далі. В Анґлії вмирають денно сотні людей. Лікарі стверджують, що цього року ця хороба має спеціяльну силу і дуже легко переноситься з особи на особу. Найбільше хворіють і вмирають на неї старші люди.

"SVOBODA" (LIBERTY).
FOUNDED 1893
Ukrainian newspaper published daily except Sundays and holidays
Owned by the Ukrainian National Association, Inc.
at 81-83 Grand Street, Jersey City, N. J.

Edited by Editorial Committee

Entered as Second Class Mail Matter at the Post Office of Jersey City, N. J. on March 30, 1911 under the Act of March 8, 1879.

Accepted for mailing at special rate of postage provided for in Section 1103 of the Act of October 3, 1917, authorized July 31, 1918.

За оголошення редакція не відповідає.

Тел. „Свободи": BErgen 4-0237. — Тел. У. Н. Союза: BErgen 4-1016. 4-0807.

За кожду зміну адреси платиться 10 центів.

Адреса: "SVOBODA", P. O. BOX 346, JERSEY CITY, N. J.

З НОВИМ РОКОМ

Побажати — нічого не коштує. Можна сказати, що це свого роду редакційний чи органiзаційний обовязок. От форма, та більш нічого. Щось подібне до цього, як бажають собі під Новий Рік чужі особи, а то навіть і знайомі, що вимовляють слова, дають працювати руці, що стискає другу, а зате залишають у спокою тих, що повинні в такій хвилі найбільше працювати, себто: серце й розум. Та так складається, що нам не збирається сьогодні на такі бажання. Може тому, що складаємо його під український Новий Рік, значить тоді, коли більшість з нас уже сповнила свою товариську повинність і такі новорічні бажання вже поскладала.

Нам здається, що нема чого жалувати за старим роком, коли маємо на увазі ту нещасливу долю, що переслідувала в нім наш нарід на рідних землях. Добре, що він відійшов і коби ніколи не вертався, себто, коби не верталася та недоля, що нас давила. Але саме це побажання, яке є певно на устах усього українського народу, заставляє нас з новим роком добре проаналізувати себе самих. А це потрібне, бож голосимо й віримо в те, що наша будучність — у нас самих.

Нам здається, що так, як ми часто поводимося з новорічними бажаннями, поводимов теж і з нашими національними побажаннями, а навіть з тим, що є злучене з нашими найсвятішими почуваннями, виявлюваними в наших святочних так часто й завзято повторюваних заявах про Одну, Вільну, Незалежну, Соборну Українську Державу. Та коби то з Новим Роком здобулися ми на відвагу, щоб не лицемірити, щоб не робити з тих святих слів пустих слів. А тоді, так нам принаймні здається, протворити друге! Тому зрушмо в новім році наш мозок і наше серце за кожним разом, коли виговорюватимемо ці слова, чи коли будемо згадувати за них на письмі. А в першу чергу приноровлюймо себе самих, свої власні думки і свої власні вчинки та політичні комбінації до тих великих і святих слів. А тоді так нам принаймні здається, прочиститься наша атмосфера, скріпиться наше національне нутро, скріпиться наша національна мораль, наше гасло набере авторитету не тільки у своїх, але й у чужих, у світі.

Ми є безсильні в багатьох справах. Особливо на міжнародньому ґрунті. Ми в багатьох випадках хвилево безрадні супроти наших національних ворогів. Але ми ніколи не повинні і не сміємо стати безсильними у нашім власнім нутрі. Ми мусимо вміти себе самих контролювати і здисциплінувати та підпорядкувати — одній Великій Цілі. Бо це є головна підстава нашої національної сили. І до цього треба нам змагати в новім році з подвоєною силою, бо — гряде важний час.

ДОПОМОЖІМ РІДНІЙ ШКОЛІ В РІДНІМ КРАЮ

(Замісць пригадки про коляду на Рідну Школу — короткий цифровий звіт про її діяльність).

Рідна Школа — це вже в теперішніх наших умовинах і в теперішньому свому ступні розвитку велика установа з незвичайно важливими завданнями: розворушити і закріпити національні основи української молоді, різьбити та гартувати її волю і характер та дати їй загальне і практичне знання на майбутній життєвий шлях. Ясно, що така важлива національна установа, яка має не лише вдержатися, але ще й поширити свій обсяг ділання, мусить спиратися на трівких моральних та матеріяльних основах.

Якже виглядає організаційна діяльність Р. Ш.? Відповідь на це дадуть найкраще самі цифри, що їх беремо з друкованого звідомлення Головної Управи Р. Ш. за час від 1. вересня 1935 р. до 1. вересня 1936.

Як відомо, основою діяльности Рідної Школи є її низові клітини — кружки Р. Ш., яких є нині **1,977** (минулого року було 1,913). Нині Рідна Школа обєднує у своїх рядах 91,416 звичайних членів (минулого року 78,332) і 91 членів добродіїв (мин. р. 88). Рідна Школа пробувала теж цього року оснувати кружки Р. Ш. на північно-західних українських землях, але влада відмовилась їх затвердити. Крім згаданих заборон на оснування влада розвязала теж деякі кружки Р.Ш. (нпр. у Буковині, пов. Товмач, у Жукові, пов. Городенка). Кружки Р.Ш. радо співпрацювали з іншими українськими організаціями і навпаки: відношення інших українських товариств до кружків Р.Ш. було теж прихильне. У звітовому році повстало 17 нових Повітових Союзів Кружків Р.Ш. (мин. р. було 6), які є провідним і надзірним органом над кружками Р.Ш. та лучником між централею і низовими організаціями. Їх завданням поширювати теж рідношкільну ідею і вести пропаґанду за їх здійснення.

Освітня діяльність Кружків Р.Ш. і П.С.Кр.

До освітньої діяльности кружків Р.Ш. і П. С. Кр. слід зачислити не-шкільне навчання старших і молоді при допомозі окремих і приватних рефератів, правильних викладів, уладжування курсів, бібліотек для дорослих і молоді. До виховної праці слід зачислити організацію і ведення приватних шкіл Р.Ш., збірних лекцій, дитячих садків, захоронок, гуртків доросту і т. д. Освітню діяльність Р.Ш. ілюструють найкраще такі числа: 958 кружків мали в себе 1,974 реферати. Кружки Р.Ш. уладили 420 святочних концертів і академій; 1,118 театральних вистав; 312 усяких попісів національного добробуту: ноші, вечорі пісень і т. д.; 1,052 чайних та інших вечорів і забав. Словом, кружки Р. Ш. уладили у звітовому році 4,876 імпрез, що дали доходу 82,355 зл. 664 кружки Р.Ш. мали свої бібліотеки, а в них 44,359 книжок. З бібліотек Р.Ш. користало 8,350 дорослих і 3,600 молоді. Всі прочитали 60,650 книжок. Сюди не вчислено шкільних бібліотек. 47 кружків уладило 49 ріжних практичних курсів, з яких користало 1,078 осіб. Крім того було 3 самоосвітні гуртки, а в них 190 молоді.

Дошкілля.

Завдяки широкій пропаґанді Рідної Школи і наслідком привладження народня маса почала цікавитися вихованням дітвори в дошкільному віці. Загальне число садків було цього року 655, в яких виховувалося 25,482 дітей (мин. року 402 садки і 15,556 дітей). По воєвідствам було найбільше у львівському — 334; у станиславівському — 174; тернопільському — 147. Майже всі садки творилися заходом П. С. Кружків або місцевих кружків. Лише 91 садків було на повному або частинному удержанні інших товариств. Пересічний кошт одного садка сягав 200 зл., бо загальна сума всіх садків осягнула 127,672 зл. Пересічний видаток на дитину припадав коло 5 зл. за сезон. Тільки небагато кружків Р.Ш. не виплатили провідницям дитячих садків умовленої платні. Згадана велитенська сума, що її зложив нарід за короткий час, доказує найкраще, що він полюбив дитячі садки. Вони припали народові до вподоби, бо займаються всебічно вихованням наших найменших. Слід теж підкреслити, що наладнана лікарська опіка в дитячих садках виявляє жахливі гігієнічні умовини дітей та загрозливий стан здоровля дітей. Виринає як національна конечність опіка над дітьми таки в домі батьків. Але виявляється, що батьки не привязують майже ніякого значіння до чистоти тіла й одягу дітей. І тут відкривається широке поле для корисної праці старшин кружків: освідомлювати батьків про основи гігієни, про їх виховання без недуг, бо майбутність народу загрожена.

Ще більший вплив на молодь, ніж садки, мають захоронки, бо вони є дійсною підбудовою народньої школи. Тому нам слід змагати до того, щоб по селах, а вже доконче по містечках творити захоронки для українських дітей. У звітовому році Р.Ш. мала 5 своїх захоронок і 3 т. зв. „світлиці", з тією самою програмою, що захоронки, але названі інакше з формальних причин. Всіх дітей було там 250.

Шкільництво Р.Ш.

З ріжних оглядів, але як конечність перевела Головна Управа Р.Ш. в життя давну постанову, що концесіонарями львівських народних шкіл Р.Ш. є кружки, до яких ці школи належать. Тому вже від 1. червня 1936 року опіка над львівськими народніми школами перейшла вже на самі кружки. Вже по півроці виявилося, що це потягнення було доцільне і правильне, бо головна Управа може занятися всеціло шкільними справами і зокрема звернути увагу на поширення хліборобських шкіл (у Жовкві, Рожневі і Сокалі).

У звітовому році було 33 народні школи, з того 2 хлопячі, 2 дівочі, решта коедукаційні. Шкільної молоді було 5,495 (мин. року 5,426); учителів 181 і 10 у Перемишлі. Шкільна молодь уладила 763 всякого роду імпрези з ріжних нагод; відбула 814 наукових прогулок і в 20 шкільних касах діти заощадили 1,872.85 зл. На оснування 7 кл. школи в Раві Руській влада не дозволила. Головна Управа доплатила готівкою до львівських шкіл — 110,514 зл. Рідна Школа вела теж 17 т. зв. „збірних лекцій" (це школи, ведені лише в дуже тяжких умовинах).

Гімназий Р. Ш. було 12, себто те саме число, що в попередньому році. Загальне число учеників (ць) у шкільному році 1936-37 — 2,155 (мин. р. 1835). У середніх школах було 127 учителів (між ними 30 інок). З фахових шкіл веде Рідна Школа 3-літню торговельну коедукаційну школу і курс абітурієнтів у Львові, однорічну нижчу і вищу торговельну школу в Яворові, 5 фахово-доповняючих шкіл. Рідна Школа веде теж акцію, щоб перейти сільсько-господарську школу в Шибалині.

Бурси і дорісг.

З виховних і суспільних оглядів Р. Ш. вела 4 бурси, які є майже всі самовистарчальні та мають 101 питомців.

Щоб розумно вплинути на уформлення світогляду молоді та її національно-суспільне виховання, Головна Управа випрацювала окремий правильник для молодечих членів Р. Ш. Їх організується в гуртках доросту. Тепер таких гуртків молоді є 878 (мин. р. 152) і 6,188 членів (мин. р. 4,514). Ця молодь мала 5,228 сходин, уладила 54 імпрези та прочитала 19,513 книжок.

Ширшу діяльність вела теж у звітовому році порадня для вибору звання. Для улекшення вибору звання батькам і молоді управа порадні уладила кільканадцять рефератів у Львові і в краю у справі доцільного вибору звання. Порадня перевела психотехнічні досліди над 247 інтересантами і 583 лікарських оглядин та подала 315 устних і письменних інформацій.

Фінансові справи.

Прелімінар буджету Р. Ш. був обчислений на 1,100,000 зл., щоб покрити свої необхідні видатки. На жаль, з добровільних датків загалу прийшло лише 152,661 зл. 27 сот. (мин. року 105,520 зл. 68 сот.). Як кожного року, так і цього найбільшу допомогу дали українці Злучених Держав, бо 3,728 дол. 80 цент., хоч це є 201.20 дол. менше ніж минулого року. Не слід забувати, що загальний недобір Т-ва осягнув суму 211,146.49 зл., а у минулому недобір самого останнього року 82,723 зл. 40 сот. До того Суспільна Обезпечальна та Пенсійний Фонд вели екзекуцію за 90,560.52 зл.

УКРАЇНСЬКА АКЦІЯ В ВЕЛИКІЙ БРИТАНІЇ.

Українське Бюро в Лондоні помістило в англійській пресі цілу низку дописів і отвертих листів в українських справах, навязуючи головно до найновіших подій в Україні та до проголошення довго вичікуваної совєтської „конституції". Ось деякі з них:

„Морнінґ Пост" з 15. грудня помістив листа, в якому Бюро звертає увагу на те, що розславлена совєтська конституція це звичайний обман. Згадуване часто „право до відокремлення поодиноких республик" в дійсності не має найменшого практичного значіння, бо в тійже конституції є ще друга точка, яка каже, що „особи, які стануть зрадниками соціялістичної батьківщини, будуть уважатися ворогами народу". Тому коли б українці забажали отверто пропаґувати відірвання від Союзу, їх негайно оскаржиться в державній зраді та будуть суджені на підставі закону про зраду...

„Івнінґ Експрес" (Абердін, Шотляндія) з 5. грудня помістив отвертого листа Українського Бюра, в якому звертається увагу на те, що в Україні панує окупаційна влада і тому не має вона права перед світом говорити в імені України. „В Україні все ще правлять москалі, і тому так звані заступники України зовсім не є представниками українського народу і не мають права говорити в його імені". Лист відноситься до промови Любченка підчас конґресу в Москві. В листі підчеркується також наслідки тої окупаційної влади; одним з тих наслідків був катастрофальний голод, найбільший в історії Европи.

„Нотінгем Івнінг Нюс" (Нотінгем) з 4. грудня помістив листа Українського Бюра, в якому пишеться про переслідування в Україні українських націоналістів, а навіть українських большевиків, як Коцюбинського й інших, які відважилися спротивитись Москві.

„Единборо Івнінг Нюс" (Единборо, Шотляндія) з 12. грудня містить допис Українського Бюра у відповідь кореспондентові того часопису, який представляв, що Україна користується під Совєтами великою свободою, „більшою навіть як Шотляндія". Українське Бюро на підставі фактів збиває всі його твердження, включно до „свобод", які надає нова конституція. Ця конституція в дійсности нічого не змінює і є тільки фарсою. Існує тільки одна комуністична партія. Опозиційним партіям не тільки що не дозволено орґанізуватись, але взагалі їх існування вважалосяб державною зрадою. Нема також свободи преси (як це твердить конституція), бо в Совєтах взагалі нема незалежної преси; вся преса — державна; і т. д. Допис закінчується словами: „Історія совєтсько-українських взаємин за минулі літа — це історія постійного нищення українських прав Москвою, і систематичного поневолення. Москва не тільки править Україною; вона вважає її за свою приватну власність".

„Біркенгед Адвертайзер" (Біркенгед) з 16. грудня містить довший допис Українського Бюра у відповідь на отвертого листа, написаного секретарем організації „Приятелів Совєтського Союзу". Допис Бюра наводить довгий ряд совєтських розпорядків, які систематично обкроюють „автономні права", які їх совєтська Україна вспіла була собі задержати для себе. Політика Москви спрямована на повну асиміляцію України. Але це не така легка справа, бо Україна не перестане боротися з тими затіями аж до хвилі остаточної перемоги, до хвилі осягнення повної незалежности.

Улас Самчук.

ВІЙНА І РЕВОЛЮЦІЯ

Друга частина „ВОЛИНІ".

Передрук заборонюється. — Авторські права застережені.

(100)

Пополудні до села увірвався якийсь відділ війська. Майже всі вояки в довгих, жовтих кожухах, з великими виложеними комірами. Люди пізнають ті кожухи. Це знані людвиські кожухи.

Вояки кинулися по хатах. У Тита Когана відчинили свининець, випустили поросята і кілького з них підстрілили, мов дичину. Шукали сметани та яєць, але всі хати порожні. Декому дісталося скоштувати нагаїв.

У лісовій хащавині на Угорщині повно людей з худобою. Коні, корови. Всі переляканi, стурбовані. Володько також тут. Він сидить під великою липою на купі скиданого труску і думає. Дивні, виняткові думи. Нема на них слів. Вони родяться з глибини нетрів людського я, ростуть у гнів, у лють, у велику душевну рану, яка не знає ліків і не знає забуття. Вона ятритиметься ціле життя і дошкульним болем вічно викликатиме спогад цих виняткових дивних днів.

Він думає також, що вже час іти до школи. Але як залишити в ці дні своїх рідних і хату. Підеш і може в останне попрощаєш ті будови, які комуй вірно служили, і за ті століття, за які з ваших душ не вийшов ні один терпкий відрух, ні один спротив, ні один протест. Плачте, бо ви закопали самі себе в підземеллі, де пекло на землі і де скреґіт зубів.

Пятниця, субота. Завтра неділя. Село чекає вас, люди. Он хати ваші стоять. Ідіть і займайте їх знов, бо цеж ваші. Чуєте? Ваші, і ніхто на землі не має права забрати їх вам. Он церква ваша стоїть. Хрест на ній, як і завжди, жаріє в сяйві вечірних промінів. Але на дзвиниці ніхто не турбує великого дзвону. Тихо навколо... Ідіть, люди, і займайте ваші хати і вашу церкву.

Послухали. Голос їх нутра сильний. Кинули ліси, печери, вогнища і вернулися під стріхи свої. Пережили ніч, а на рано село вже оточене ланцюгом завойовників. Нема виходу. Зігнали малих і старих, матерей, наречених...

Зі сотень вибрали тільки шістдесят самих молодих. Виставили під панським парком на вигоні і з кулемета висікли. Після на купу скидали і приставили варту. Уляна Сорока, та сама, якої хата під самим цвинтарем велика стоїть, не боялася за сина свого підійти. Він лежав на купі з відбитим кусеним голови і не міг вмерти. Мати сама власними руками підтримувала його голову до ранку, поки не витікла остання штували стільки тяжкої праці. А зима не стоїть. Старі люди, діти... Куди з ними? Де порятунок?

На другий день прийшли й до Жолобок. Тилявку обминули. Але Жолобки стояли одно пусткою. Хатки приготовані на пожертя вогненний силі. Одначе впала кара на пять господарств. Решту пощадили.

Дні минають. Непевні, чорні. Дими поволі розгортаються по долинах і легким дотиком, ніби лякаючись чогось, опадають на землю. Тихне. Караючі чужинці в жовтих кожухах зникли. Люди вилазять із лісів, оглядаються. Он хати їх... Он попелища... Он там на ріллі вдовиця з гурточком малих. Плачуть, бо щож робити. Батько їх кілька разів обійшов Карпати і жив „за царя і отечество" з життям розпрощався. Обікрало воно його, нерозумного сліпака, а ті мати, і ви, діти, сидіть на ріллі під голим небом і плачте, плачте, плачте!...

Плачте, бо ваші сльози ще таніші, як роса, як вода морська. Ніхто не прийде до вас і не запитає: за що вас караєте? За дідів своїх, за батьків? За царя і отечество, якокрапля синьої крови через її старечі пальці.

Варта відійшла. Розібрали своїх синів ті, кому вони належали. Коло цвинтаря виросла велика могила, на якій заборонено поставити напис.

От які дні. Матвій переживає їх по свойому. Ціле його єство знов, мов слимак, згорнулося само в собі й скамяніло. Чоло вкрилося знаними зморщками і кожна з них налита виразним гнівом. А все таки він не забуває свого.

— Тобі, Володьку, на школу час! — завважив раз. — Мусиш пішки, бож як тепер поїдеш. А втихомириться, то привезу харчі...

Катерина забажала й собі навідати Дермань. Добре. Значить, підуть у двох.

Вийшли раненько. Пішли шляхом у напрямку Жолобок. Минули ліс, увійшли до села. Онде свіжа могила. Ходять люди. Онде пожарисько. Дійшли до вигону. Володько звернув з дороги і знайшов те місце з виразними слідами подій. Земля ще не встигла впити решти розлитої крови. Володько зупинився, оглянувся навколо. Парк, соснина, смеречина, велитенські осокори. Онде палац. Он хати і коршма. Он-де, навіть, пасуться гуси. Небо сіре по осінньому. Осокори ронять лист. Сосни і смереки шепочуть, чи шумлять, чи, Бог їх знає, як звуться їх тихі рівні звуки, що не мають ні початку, ні кінця. Затим собі, Володьку, те все. Доторкнися щупками пальців ще раз цієї латки гарячої барви землі й іди далі. Іди і вчися...

І він пішов. Довга знана дорога через поля, ліси, гори і доли рідної землі. Йти по ній, чути кожний відзвук твого кроку, бачити барви неба і землі приємно, але боляче. Західній вітер жене хмари. По полях зграї вороння і шпаків. Десь-недесь видно орачів. Скрізь розсипані барвисті рухливі плямки. Це худоба. Пастушки кладуть багаття і гріються. Дим стелиться низом, не торкаючись землі.

Цієї зими Володько ще з більшим завзяттям пустився здобувати твердиню знання. Все пережите оздобило його чоло двома малопомітними рисками, що надали обличчю поваги. Життя не жарт. Життя тяжкий біг. Переможець той, хто має силу і вміє володіти ним. Життя наглядно дає йому жорстокі лекції. І черговою з них була та, яку пережив він цієї зими в непокірному, гордому Дермані. Одного ранку несподівана вступив до цього села відділ війська. Брали з вулиці всіх мужчин, кого зустрічали, і зігнали до салі семинарії. Школу розігнали. По селі заповіли суворий наказ, щоб зійшлися всі молоді мужчини на сходку. Хто не зявиться — смерть.

(Дальше буде).

НА НОВИЙ РІК

Знову Новий Рік приходить,
Несе новість для народу,
В серці родиться надія,
Що здобудемо свободу.

Новий Рік, нова надія...
Сніг біліє в чистім полі,
Думка линe у простори,
Тужно закликає волі.

Гей, вернись під наші кришi,
Ми на тебе довго ждали;
Чи ще мало сліз і крови
Ми за тебе проливали?

„Мої руки й ноги в путах,
Як мені до вас вертатись?
Ви незгодою й роздором
Помогли мене скувати.

„Але я дам вам пораду:
Відшукайте ешван зілля
Й ним будіть дітей Вкраїни
Із байдужности й безділля.

„І лучіться у громаду
Для спільної вам ідеї;
Киньте свари і роздори
І працюйте лиш для неї.

„Хай повірить кожний твердо,
Що там сила, де є згода,
Тож до згоди з Новим Роком
В чесній праці для народу!"

Е. Захарчук.

Непорозуміння.

— Знаєш, твій чоловік робить враження людини незвичайно освіченої. Чи він справді так усе знає?

— Де там знає! Не має навіть найменшого підозріння.

НА БІЖУЧІ ТЕМИ

ПО „ЧОРНІМ ЛЕҐІОНІ" „ЧОРНІ НОГИ".

Як кілька місяців тому в Дітройті відкрито, а потім суджено, так званий Чорний Леґіон, тайну, напів злочинну, напів політичну організацію, що збиралася насаджувати американський націоналізм тайними, конспіративними й насильними засобами, багатьом людям здавалося, що мається до діла з відорваним фактом.

Тепер у Кентокі відкрито нову тайну органузацію, звану Чорні Ноги, у багатьох оглядах подібну до Чорного Леґіону, і тепер уже стейтовий прокуратор каже, що кентоцька організація відай не мала звязків з іншими.

Одначе поява двох фактів подібного роду вказує на те, що маємо до діла вже не з відорваним фактом, але із спорадичними проявами того самого суспільного руху, що нуртує десь глибоко в народніх масах Америки.

СУДДІ ЧУЖОЇ МОРАЛІ.

Організація Чорні Ноги побивала тяжко всяких людей, котрих діяльність або вдача їм не подобалися. Як організація засудила кого на кару, вибрані організації нападали на засудженого й побивали його тяжко.

В цей спосіб організація нарушувала в грубий спосіб право неторкальности особи, на основі котрого людина не має бути карана без рішення відповідної влади й відповідного процесу.

Отже люди, що самі грубо нарушували закон, уважали себе за суддів нарушення закону чи обичаїв.

„СУД".

Організація побивала приватних людей на основі присуду. Цей присуд видавано по „належитім розглянению" справи. Отже виступав обвинувач, що закидав людині невідповідне поведення, за тим ішла дискусія, а накінець наступав присуд.

Здавалось би, що все було в порядку. Зовсім як у суді.

Одно біда: обвинувачений нічого не знав, що йому закидують; він проти закидів боронитися не міг і не мав ніякої захорони проти цього, щоби присуд проти нього не був випливом особистої ненависти чи упередження.

ВИКОНАННЯ ПРИСУДУ.

Організація виконувала присуд теж у дуже замітний спосіб.

Виконавці організації нападали на засудженого чоловіка, коли він був самий, коли не було свідків і били.

Засуджений був один, виконавців громада, 5 до 8 осіб. „Засуджений" був самий, засуджувачів була зорганізована банда. Засуджений був з голими руками, виконавці кари узброєні в палки й револьвери. Засуджений був звісний напасникам, напасники були замасковані.

КОНСПІРАТИВНІСТЬ.

Організація була конспіративна. Члени були тайні. Поза членами організації ніхто не знав, хто до неї належить. Вони називали свою організацію „Чорними ногами" від чорних панчіх, що їх носили на голові. Деколи вони називали її „леґіоном", що вказує на духовий звязок з Чорним Леґіоном.

Кожному членові, що приступав до організації, загрожувано на випадок зради секретів смертю.

Декому це все може видатися дуже похвальною дисципліною. Для бандитів вона все є захороною їх діяльности і забезпеченням безкарности.

ЗА ЩО КАРАЛИ.

Поки ще відбудеться розправа над цим новим леґіоном, нема ще багато фактів про те, за що ці „Чорні Ноги" нападали на людей. З одного факту, що дав почин для розкриття цілої організації, видно, що „леґіонери" побили одного крамаря за те, що він критикував діяльність організації. Ще інший був приявний при тому, як шериф викидав з хати одного члена організації на основі судового продажу його хати на ліцитації.

Маємо тут приклад моральних проступків, за які, на думку організації, належалася людям тяжка кара. Всі проступки зводяться до виразної словної, або мовчаливої критики організації або її членів.

Цього роду люди не бунтуються проти нічого так, як проти критики їх поступків. Така людина для них найбільшим злочинцем, і ніяка кара для них не є замала.

ЩЕ ОДНА МАСКА.

Чорна панчоха на голові це не одинока маска, якою закривалися члени організації. Мали вони ще одну маску, невидиму маску.

Вони повстали з організації безробітних. Отже вони нібито працювали для оборони інтересів безробітних.

Під покришкою оборони безробітних кишіла приватна пімста, бушувала насолода жорстокістю, кровожадність. У Дітройті „Чорний Леґіон" рекретувався з дрібної буржуазії, що попала в одчай через крізу; тут „чорні панчохи" з безробітних робітників.

Це показує, яким небезпечним суспільним явищем може бути безробіття. Як це небезпечно позбавляти людину правильного безпеченства, яке дає правильний зарібок. Декотрі люди під впливом безробіття зовсім морально розкладаються й стають здібні на всякі можливі злочини й божевілля.

ПОЛІЦИНА ПАЛКА НА ПРИВАТНУ ПАЛКУ.

Це повинно кинути трохи більше світла на засоби, якими треба такі явища лікувати.

Державний прокуратор каже, що він буде добиватися гострої кари на членів леґіону. Він каже в своїй публичній заяві: „Вони хотіли бути мудрими та звязалися разом в організації і стали самовільно доходити своєї правди. Настрій у цій околиці є сильно проти них". Себто можна буде їх покарати.

Що членам леґіону треба би відібрати можність вести далі цю діяльність, нема сумніву. Одначе чи справа обмежується до самих тільки „чорних ніг"? Чи по „чорнім леґіоні" в Дітройті, і по „чорних ногах" у Кентокі не повстане десьінде якась інша подібна організація? І коли тлом для обох організацій була кріза й безробіття, то чи вже сповнене завдання суспільности, як покарається членів „леґіону", а на крізу й безробіття нічого не зробиться?

Дитяча невинність.

— Чи то ти, хлопче, навчив папугу говорити такі погані слова?

— Де там! Я їй тільки говорив слова, яких вона не повинна говорити...

З УКРАЇНСЬКОГО ЖИТТЯ В АМЕРИЦІ

КАРТЕРЕТ, Н. ДЖ.

З колядою між американцями.

Хор української православної парохії св. Димитрія в Картерет, Н. Дж., вибрався з колядою до визначних американців і інституцій на самий американський Свят-Вечір. Хором управляє п. Т. І. Хоптяк, який подбав, щоб до цього різдвяного виступу хор був належно підготований. В програму входили американські „Крисмес керолс" і наші українські колядки.

Відвідини українського хору зробили велику несподіванку всім тим, для кого були відспівані колядки. Крізь ясно освітлені вікна можна було завважити, як змагалося враження від хвилі, коли співаки розпочали „Сайлент Найт": зразу на лицях тих, що окружали ялинку, помічалося здивування і видно було, що вони насторожували слух; так і видно було, що вони зразу думали — чи це дійсність, чи сон. А згодом, коли змагався спів, коли могутніше підносилась мельодійна пісня, а з відвіданих домів вибігали домашні і в глибокому зворушенні, зі слізми на очах слухали українського хору, що співав перед мешканням. Родичі, діти, гості — всі вони потім не могли надякуватися дириґентові за таку милу несподіванку.

Наші колядники відвідали губернатора Гофмана в його домі в Савт Ембой, Н. Дж. Губернатор запросив хор до свого мешкання і просив, щоб йому ще колядували українських колядок при ялинці. І він сам і його родина з захопленням слухали нашого „Бог предвічний", „Нова радість стала" і т. д. В домі губернатора хор затримався пів години. Відвідано також шпиталі в Перт Амбой і Ровей, Поправче Заведення в Ровей, посадників Миттака в Картерет, Петтена в Перт Амбой, Ґрайнера в Вудбридж, редакторів ґазет та інших визначних американців.

До цього часу вже отримано чимало подяк за коляду. Між іншими губернатор Гофман прислав листа:

STATE OF NEW JERSEY
EXECUTIVE DEPARTMENT

December 29, 1936.

My dear Father Hundiak:

I appreciate more than I can tell you, the visit of the members of your choir to sing carols at my home on our Christmas Eve. Their singing reflects great credit upon Mr. Hoptiak and themselves. The visit lend an our Christmas and it is my hope expected bit of good cheer to that you and your fine young people, during your own Holiday Season, will be endowed with the choicest of God's Blessings.

Sincerely
Harold G. Hoffman
Governor.

To — Rev. John Hundiak,
St. Demetrius' Ukrainian Church,
641 Roosevelt Avenue,
Carteret, N. J.

Також листи з сердечною подякою отримано від шпиталів і приватних осіб, які просять, щоб цей гарний звичай розсівання святочної радости продовжати. Часопис "Carteret Press" помістив новинку про колядників, а також таку редакційну статтю:

To The Ukrainians.

Christmas is a season of friendliness and good cheer when men not only forget their difference proverbially but actually. A glow of good will to all seems to pervade even the most hardened and embittered soul at this season, every "Merry Christmas" spoken and wished adding its bit to the general good cheer which prevails.

In Carteret this year the spirit of the season was stronger than ever and a large portion of this came through a gesture as novel as it was generous—the singing of carols by the choir of St. Demetrius Ukrainian Church. This group with its collection of splendid voices and glorious harmony contributed more than just music to the community—it brought the inexpressible happiness that follows in the wake of true generosity.

We of this newspaper are truly grateful in having our homes singled out for this special music. It was beautiful and we listened with welling hearts and eyes, proud we had earned the regard it expressed. In return we can only say to these kind people of St. Demetrius what we said to other friends last week—Mary Christmas! And may it be a truly happy, joyous one you celebrate next Thursday, when you mark the birth of Jesus Christ according to the records of the Julian calendar.

В імені моєї парохії і особисто дуже сердечно дякую п. Хоптякові за його проект відвідати наших американських приятелів з колядою, і за його вміле підготовлення хору, а членам хору за їхню кооперацію та говоріcть послужити і ділу поглиблення святочних настроїв і ділу піднесення українського імени серед американців.

о. Іван Гундяк.

БРУКЛИН, Н. Й.

Андріївські вечерниці.

Дня 13. грудня 1936 від. 21 Союзу Українок у Норт Бруклині уладив андріївські вечерниці. Хто сумнівався в сміливість і здібність наших жінок, цей з певністю змінив свою думку, коли побачив, як наші жінки вивели на сцені власного укладу Андріївські вечерниці, получені з вечерою. Мала горстка жінок, а зробила справді багато. Самі жінки уладили цілу програму, самі грали ролі дівчат і хлопців і самі жінки гостей. Не буду кожної з них тут вичисляти зокрема, бо це забрало би багато місця, але скажу коротко, що всі жінки, які грали якунебудь ролю, вивязалися зі своїх роль якнайкраще. Випадалоб лиш згадати, що під кінець свята пані Курило і пані Бодак, які найбільше коло цього трудились, відіграли також на сцені маленький акт мандфівних циганів, власного укладу, переплітаний співами і танцями. Ця їх точка випала дуже ефектовно і викликала серед публики бурю оплесків. Під кінець пані Курило і пані Бодак, як циган і циганка, пішли між публику за збіркою і зібрали разом понад 60 долярів на Український Народний Дім у Норт Бруклині, з чого опісля на мітінгу від. 21 Союзу Українок признано 10 дол. на Рідну Школу у старім краю, які переслано через Обеднання.

Завівся у нас звичай, що всі товариства з якоїнебудь нагоди уладжують балі. Ці балі так подібні до себе як дві краплі води. Публика хоч іде на ці балі, то робить це більше з обовязку ніж з приємности. Ану, застановімся, чи не булоб краще впровадити в наше життя інші забави побіч балів, от хочби Андріївські вечерниці? Тоді публика побачить щось нове, щось інше, от хочби кужелі та прядки. Такі і т. п. наші забави будуть тим пожиточніші, що старшим пригадують старий край з його звичаями, а молодим ці звичаї покажуть бодай на сцені.

На цім місці я побажаю від. 21 Союзу Українок на Норт Бруклині, щоб він частіше влаштовував подібні імпрези, а також використав ті жіночі сили, які мають багато енергії, сили й охоти до праці на народній ниві.

Марія Демидчук.

ГОЛОСИ ЧИТАЧІВ

ВИБИРАЙМО ДОБРИХ ДЕЛЕҐАТІВ.

На першій сторінці „Свободи" з 4. січня б. р. ми прочитали повідомлення, що його помістила головна управа У. Н. Союзу в справі 19-тої конвенції, яка має відбутися в днях від 10. до 15. травня ц. р. у Вашинґтоні. В згаданім повідомленні головна екзекутива подала всі потрібні точки статуту У. Н. С., яких повинні придержуватися відділи, вибираючи на конвенцію своїх делеґатів і їх заступників.

Головна екзекутива поступила як слід, повідомляючи завчасу відділових урядників і членів, щоб вони приготовлялися так, як треба, до цеї конвенції, яка буде рішати про добро У. Н. Союзу, а також про долю того українського громадянства, що живе під покровом У. Н. Союзу в Америці. В інтересі Союзу, як також цього громадянства, що посередньо звязане з Союзом, є післати на цю конвенцію якнайбільше таких делеґатів, які розумно і безсторонно вміють радити над громадським добром. В кожному відділі є більше чи менше число таких людей. І з них треба вибирати делеґатів.

Хто бере участь у життю союзових відділів, той знає, що вже тепер на делеґатів готується багато людей. Серед них є такі, що щось варт, але є і такі, що мало вартні. Ті останні вже завчасу стараються собі знайти прихильників серед своїх шваґрів, кумів, односельчан, щоб на зборах вийти делеґатом. Нераз буває і таке, що при помочі ріжного роду гостини стараються зеднати собі симпатію членства. Бо, як каже приповідка, хто не мастить, той не їде.

Коли спитати такого кандидата, що він буде робити, коли поїде на цю конвенцію, то звичайно він дає таку відповідь: „Слухай куме, шваґре і товаришу! На конвенції сяк чи так не дають говорити. А догори руку піднести чейже зможу". А інший відповість: „Го, го, брате, я не в тімя битий. Я знаю, як заїхати тим панам. За мене не повстидається наш відділ".

Річ ясна, що такі делеґати не принесуть користи конвенції. Бо той, що „підносить руку вгору", мусить добре знати, на що він голосує. Делеґат може мало говорити, але коли він добре визнається в справах і не наосліп підносить руку, голосує за корисні річи, а відкидає некорисні, то з такого делеґата може вийти на конвенції велика користь. Колиж він тільки, дивлячись на інших, і собі підносить руку, не знаючи, про що йде, то з такого делеґата користи ніякої не буде, а навіть може бути велика шкода. Також не буде ніякої користи з такого делеґата, який заздалегідь іде на конвенцію лиш тому, щоб висваритись, накинутись на когось, щоб потім похвалитися перед своїми членами, мовляв, який він „герой". Конвенція це місце для розважної дискусії, а не для пристрасної сварки. Делеґати, які згори їдуть з такими плянами, щоб там на кімсь „переїхатися", приносять на конвенцію багато непожаданих річей, з яких виринають непорозуміння і тертя. А то буває і таке, що треба делеґата випрошувати з нарад.

Критика на конвенції має бути холодна, річева і з такою виразною ціллю, з якої видно користь для загальної справи, а не з того, щоб делеґат міг собі наговоритись та вилити на когось свою жовч. По відділах є такі члени і членицї, які вміють розумно розбирати справу, які шанують свою орґанізацію і її провід та які гідно зуміють обстояти добро членства. Таких членів і членицї слід вибирати на делеґатів.

Вибираймо таких, яким лежить на серці добро і будучність нашого „батька", Українського Народного Союзу. Коли виберемо і пішлемо на конвенцію свідомі особи, то можемо бути певні, що вони не будуть ходити одиноцем по вулицях Вашинґтону, не знаючи, що з собою почати, але будуть брати живу участь у конвенційних нарадах та полагоджувати ріжні справи згідно з добром тих, які вислали їх на ці наради.

М. Мельниченко,
член від. 275 У. Н. С.

ВСТУПАЙТЕ ГРОМАДНО В ЧЛЕНИ УКРАЇНСЬКОГО НАРОДНОГО СОЮЗУ.

НА НОВИЙ РІК!

І ще один старенький рік минув . . .
Молодший дід між давніми дідами —
Розкаже все, що бачив в світі, чув,
Шанований і щастям і сльозами . . .

І думкою туди не долетиш,
Куди його від нас сховала доля,
На віки зник, не сподівайтесь більш,
Вже рік новий дала нам Божа воля.

І люди знов, як водиться давно,
Турбуються, щоб гостя звеселити;
Радіють всі, готують мід, вино
І цяцьками вбирають гільце діти.

Наш милий гість! Дай Боже добрий час!
Як ангела тебе ми привітаєм;
Із Божих стран ти прилетів до нас,
На тебе ми надію покладаєм.

Зроби нам все, як слід і до пуття;
Вітаючи над нашою землею,
Пішли нам час спокійного життя
І осіни нас правдою святою!

Л. Г.

ЗБОРИ ВІДДІЛІВ У. Н. СОЮЗА

ДЖЕРЗІ СИТІ, Н. ДЖ. Тов. Укр. Січ, від. 170, повідомляє всіх своїх членів, що місячні збори відбудуться в неділю, 17. січня, в годині 6-тій ввечір, в У. Н. Домі, 181-183 Фліт ул. На ці збори просимо всіх своїх членів прийти, бо є важні справи до вирішення. Повідомляємо всіх членів, що уряд на 1937 рік вибрано такий: Павло Мелень, предс.; Іван Грабар, заст.; Осип Логин, кас.; Іван Дубик, заст.; Гр. Готра, фін. і рек. секр.; М. Фурка, заст.; Юліян Тесаровський і Василь Томчук, контр. комісія. — Гр. Готра, секр.

ДЖЕРЗІ СИТІ, Н. ДЖ. Бр. св. О. Николая, від. 4, повідомляє всіх своїх місцевих і позамісцевих членів, що річні збори відбудуться в суботу, 16. січня, в годині 7-мій ввечір, під ч. 386 Джонстон Еве. Обовязком кождого члена є прийти на ті збори. Буде справоздання за 1936 рік і вибір нового уряду на 1937 рік. Неприявний член заплатить кару 1 дол., а урядник 2 дол. Просимо не спізнятися, а прийти на означений час. — Микола Пупчик, предс.; Василь Черепака, кас.; Василь Глива, секр.

ШІКАҐО, ІЛЛ. Тов. ім. Тараса Шевченка, від. 252, повідомляє своїх членів, що місячні збори відбудуться в неділю, 17. січня, в годині 12-тій вполудні, при 1944 Ірі вул. Просимо членів платити вкладки на зборах. Уряд на 1937 рік вибрано: І. Маґас, предс.; Н. Батюк, фін. секр.; П. Хомин, рек. секр.; А. Багрій, кас.

ДЖОЛІЕТ, ІЛЛ. Тов. ім. Тараса Шевченка, від. 111, повідомляє всіх своїх членів, що місячні збори відбудуться в неділю, 17. січня, в годині, 2-гій пополудні, в домі де звичайно. Приявність кождого члена є конче потрібна. Буде вибір урядників на наступний рік, як також вибір делеґата на 19-ту конвенцію У. Н. Союзу, та інші справи. — Ів. Гуцул, предс.; Ів. Федак, кас.; Іл. Горняк, секр.

ЙОНҐСТАВН, О. Бр. св. Арх. Михаїла, від. 140, повідомляє своїх членів: що річні збори відбудуться 17. січня, в годині 1-шій пополудні, в Українській Гали, 525 Вест Райен Еве. Контрольори здадуть справоздання і буде вибір нового уряду на 1937 рік. Кождий член повинен прийти на збори, або буде підлягати карі згідно зо статутом. — Ст. Роґан, предс.; М. Когут, кас.; В. Терлецький, секр.

ДЖАНСТАВН, ПА. Відділ 300 повідомляє своїх місцевих і позамісцевих членів, що річні і звичайні місячні збори відбудуться в неділю, 17. січня, в годині 1:30 пополудні, в Геґеровій Гали. На тих зборах урядники і контр. комісія здадуть звіт з діловодства за 1936 рік, почім буде вибір уряду на 1937 рік і делеґата на конвенцію, яка відбудеться в травні в Вашинґтоні. Члени повинні вирівнати свої довги, щоб не переносити довгу на 1937 рік. — М. Ґуберновил, предс.; Т. Кавчак, скарб.; А. Годчак, писар.

Н. С. ПІТСБУРҐ, ПА. Тов. ім. Богдана Хмельницького, від. 118, повідомляє членів, що річні і звичайні місячні збори відбудуться в неділю, 17. січня, в годині 4-тій пополудні, в гали церковній. Просимо членів прийти на ті збори, бо буде вибір уряду на 1937 рік і делеґата на конвенцію. — М. Сарахман, секр.

НАНТІКОК, ПА. Бр. Преобр. Госп. від. 29, подає до відома, що річні збори відбудуться в неділю, 17. січня, в годині 2-гій пополудні, в гали парохіяльній на Сентер ул. Просимо всіх членів, місцевих і позамісцевих, прийти на збори, бо буде справоздання контрольорів і вибір нового уряду. — Василь Блюй, предс.; Астафій Яхван, кас.; І. К. секр.

БОСТОН, МАСС. Тов. Дружина Князя Данила, від. 238, повідомляє своїх членів і členиць, що річні збори відбудуться в неділю, 17. січня, в церковній гали, зараз по відправі. Просимо, щоб всі члени прийшли, бо буде вибір уряду на 1937 рік і інші важні справи до полагодження. Притім буде піднесена справа надходячої конвенції У. Н. С. Хто має намір вступити в члени, або своїх дітей вписати на своєї української асекурації, зволить прийти на ці збори. Молодіж, котра є вже членами нашого відділу, повинна явитися на цих зборах та заохотити тих, що ще не є членами, негайно вписатись до тої орґанізації, котру їхні батьки через довгі роки будували точно і совісно, що тепер кожний українець є гордий, що має свою національно українську асекурацію, яка досягла міліонів свого майна. — Ілія Чопик, гол.; Д. Сілінський, кас.; Н. Давискиба, секр.

СКРЕНТОН, ПА. Бр. св. Василія, від. 229, повідомляє членів і членниць, що збори відбудуться в неділю, 17. січня, в церковній галі, зараз по Сл. Божій. Просимо прийти на збори і вирівняти свої довги, котрі члени довгують. Буде вибір уряду на 1937 рік. — Микита Кузьмин, предс.

БРОНКС, Н. Й. Тов. Любов, від. 298, подає до відома всім місцевим і позамісцевим членам, що на річних зборах 20 грудня одобрено тойсамий уряд, що був: Василь Гнида, предс.; Павло Тихманович, заст.; Йосиф Сидор, секр.; Ольга Бодай, заст.; Василь Швед, кас.; Павло Соболевський і Семен Москалик, контр. комісія; Дмитро Ощипко і Василь Михайлів, оглядачі хорих. На річних зборах ухвалено, що позамісцевий член, коли захорує, має повідомити секретаря найдальше до трьох днів і позамісцевий член має заплатити оглядачам подорож і час, котрий оглядач стратить, а коли член не хоче тої ухвали сповняти, то може перестати платити на підмогу по 50 ц., а тільки має платити 10 центів на кошта відділу. Перші звичайні збори відбудуться в суботу, 16. січня, під ч. 1013 Е. Фріман Еве., в годині 8-мій ввечір. Просимо всіх членів прийти на час і поплатити свої належитости, а спеціяльно ті, що довгують за 1936 рік. Тако жпросимо членів, хто не міг з будьяких причин зорґанізувати нових членів в 1936 році, нехай старається це направити в біжучім році, бо ми будемо приймати до Тов. і до У. Н. Союзу без оплати вступного. — Йосиф Сидор, секр.

РАЧЕСТЕР, Н. Й. Бр. св. Йосафата, від. 217, повідомляє всіх своїх місцевих і позамісцевих членів, що місячні збори відбудуться в неділю, 17. січня, точно в годині 2-гій пополудні, в гали парохіяльній, 303 Гудсон ул. Просимо членів прийти конечно в означений час, бо маємо дуже важні справи до вирішення. Уряд і контр. комісія здадуть справоздання за 1936 рік. На тих зборах буде вибідр делеґатів на конвенцію. Довгуючі члени мають прийти і вирівняти свої залеглости на цих зборах, або будуть суспендовані без жадних оправдань, бо братська каса більше за нікого не буде платити вкладок, щоб потім члени не нарікали на уряд. Уряд на 1937 рік вибрано такий: Мих. Бінашевський, предс.; Мих. Рудий, заст.; А. Іванів, секр.; А. Завадецький, заст.; Т. Ґеруля, кас.; К. Шевчук, заст.; Р. Шевчук, Мих. Яцула, В. Гранковський, контрольна комісія; надзерателі хорих: Н. Савульський, Ів. Велитович, А Багуцький в місті, В. Пастернак на вест, І. Буяновський, на Ґудман; Ів. Луцишин, дверник; Д. Дачів і Ів. Пилипів, прапорники; Д. Мацьківський і Й. Мікульський, старші браття. На цих зборах будемо приймати нових членів до братства і У. Н. Союзу без оплати вступного, тому користайте з нагоди. — Мих. Бінашевський, предс.; Т. Ґеруля, кас.; А. Іванів, секр.

ВАНСАКЕТ, Р. АЙ. Тов. Запоровська Січ, від. 206, повідомляє своїх членів, що річні і звичайні місячні збори відбудуться в неділю, 17. ісчня, в годині 2-гій пополудні, в церковній гали на Блекстон ул. Обовязком кождого члена є бути на цих зборах і вислухати справоздання уряду і контрольної комісії. Неприявний на цих зборах члена підлягає карі згідно зо статутом. Уряд на 1937 рік вибраний той самий, що був у 1936 році. На цих зборах будемо приймати до тов. і до У. Н. С. без вступного. На цих зборах будебо вибирати кандидатів на длеґатів на конвенцію, котра має відбутись у Вашинґтоні. Довгуючим членам пригадуємо, щоб вирівнали свої довги хоч вчасти, бо в противнім разі будуть суспендовані. — І. Околіта, предс.; І. Паньків, кас.; Н. Вецал, фін. секр.; С. Мостецький, рек. секр.

ПАСЕЙК, Н. ДЖ. Тов. ім. Ів. Франка, від. 97, повідомляє членів, що місячні збори відбудуться 17. січня, в галі під ч. 47 Говп Еве., в годині 2-гій пополудні. Просимо членів прийти на збори. Довгуючі члени щоб вирівняли свій довг, бо в противнім разі будуть суспендовані. — Т. Скоробогатий, предс.; П. Нестор, кас.; М. Табачук, секр.

ПАСЕЙК, Н. ДЖ. Тов. ім. Тараса Шевченка, від. 42, повідомляє всіх членів і членниць, що місячні збори відбудуться в неділю, 17. грудня, в годині 2-гій пополудні, в льокалі У. Н. Дому, 237 Говп Еве. Просимо всіх членів і членниць явитись на ці збори, бо є важні справи до полагодження. Рівнож подаємо до відома, що уряд на 1937 рік є такий: Филип Ґулька, предс.; Михайло Ткач, заст.; Петро Головачук, фін. секр.; Василь Юсипчук, рек. секр.; Володимир Лелет, кас.; Михайло Білах, Мирослав Микитин, Максим Гуцалюк, контр. комісія. Теодор Гладкий, Андрій Ткачук, тростіси; Мартин Мельник, Петро Кузбит, Катерина Головачук, надз. хорих. — етро Головачук, фін. секр.

МІЛВІЛ, Н. ДЖ. Тов. ім. Ст. Мельничука, від. 331, повідомляє своїх членів, що річні збори відбудуться 17. січня, в годині 2-гій пополудні. Взиваємо всіх членів прийти на ці збори. В грудні зборів не було через дощ і тому збори відложено на цю неділю. Обовязком кожного члена і членниці є прийти збори і вибрати уряд на 1937 рік. Кождий член, котрий це прийд ена збори, заплатить кару згідно зо статутом У. Н. Союзу. — Онуфрій Гнатюк, предс.; Іван Романюк, кас.; Франко Бучинський, секр.

БЕТЛЕГЕМ, ПА. Подається до відома усім членам від. 288, що річні збори відбудуться в неділю, 17. січня, точно в годині 2-гій пополудні. Кождий член повинен явитися на тих зборах і послухати справоздання уряду і контрольорів за 6 місяців. — Т. Данилюк, предс.; Мих. Брус, кас.; Іван Малицький, секр.

РАРІТАН, Н. ДЖ. Бр. св. Арх. Михаїла, від. 332, повідомляє всіх своїх членів, і членниць, що звичайні місячні збори відбудуться в неділю, 17. січня, в годині 3:30 пополудні, під ч. 10 Колфакс ул. На ці збори повинні явитись обовязково всі члени як один, бо є важні справи до полагодження. Буде вибір уряду на 1937 рік, бо на минулих зборах не вибрано через брак відповідного числа членів. Також, як бачилисьте, вже проголошено конвенцію У. Н. С., то на цих зборах будемо вибирати делеґата. На цих зборах буде звіт секретаря за 1936 рік, тож прийдіть всі і послухайте, який ваш маєток і чи старі урядники добре провадили вашим маєтком. Просимо довжних членів за 1936 рік прийти і заплатити свої належитости, щоб не наражуватись на суспенду. — Микола Попадюк, за Комітет.

САВТ ЛЕЙНФІЛД, Н. ДЖ. Тов. Просвіта, від. 312, повідомляє всіх своїх членів, що збори відбудуться в пятницю, 15. січня, в годині 7:30 ввечір, в церковній гали. Тому що є важні справи до полагодження, як рівнож предсідник здасть справоздання, що він чув на Конґресі Обєднання, кождий член має явитися на ці збори. Неприявний на цих зборах член наразиться на кару 50 ц. — П. Дибайло, предс.

ЯК МИ ПОМАГАЄМО РІДНОМУ КРАЄВІ.

ФІЛЯДЕЛЬФІЯ, ПА.

На народні цілі.

Як кожного, так і цього року тов. Любов, від. 45 У. Н. Союзу, на своїх річних зборах ухвалило виасиґнувати з товариської каси відповідну жертву на народні цілі. І так рішено призначити з каси $25, призначуючи по $5 на Рідну Школу, інвалідів і Жіночу Долю, а $10 на Просвіту. З тої квоти $15 вислано до Обеднання, а $10 передано до місцевого комітету, який влаштовує 17 січня свято „Просвіти".

М. Ю. Сеник.

ЛЮБЛИН, ВІС.

На народні цілі.

Наша громада, хоч невелика, не хоче оставатись позаду в народній праці. Трудно приходиться нам щонебудь зробити, коли наша громада начисляє заледви 14 родин. Така мала горстка не може оплатити ні постійного священика, ні дяковчителя, який міг би занятися наукою дітвори. Тому ми самі робимо те, що можемо й що є в наших силах. От недавно гром. І. Орищин занявся представленням, яке виставлено 20-го грудня з нагоди свята св. Николая в Народному Домі. Представлення випало вдоволяюче. Воно принесло багато втіхи для дітей, які діставали подарунки, а й старші також добре забавились. По відтягненні розходів осталося чистого приходу $15, які призначено по рівній части на Рідну Школу, інвалідів та визвольну боротьбу. Гроші вислано через Обеднання.

М. Пірус.

СТЕМФОРД, КОНН.

На Рідну Школу.

З нагоди закінчення старого року зібралися наші місцеві громадяни в Українсько-американським Клюбі, а при тім не забули також і за Рідний Край та на поклик предсідника Клюбу, И. Тирчика, зложили $7.50 на Рідну Школу. Жертвували по $1: И. Тирчик, Т. Шевченко, С. Лисобей, І. Медвецький; Н. Когут 75 ц.; С. Панасюк і С. Куривчак по 50 ц. Решту зібрано дрібними датками. Гроші переслано через Обеднання.

Микола Когут.

ДЕНБУРІ, КОНН.

На Рідну Школу й інвалідів.

Наші шкільні діти влаштували забаву, яка принесла чистого зиску $22.65. Ті гроші переслано через Обеднання, призначуючи $15 на Рідну Школу і $7.65 на інвалідів.

М. Маркевич.

НА НАРОДНІ ЦІЛІ.

Іст Орендж, Н. Дж., Гром. Осип Білоган замісць висилати святочні желання своїм знайомим та приятелям переслав до Обеднання $10 на Рідну Школу.

Вілмінгтон, Дел. Анна Чорній замісць святочних желань переслала через Обеднання $2 на Рідну Школу.

Когоз, Н. Й. В. Сташко жертвував $2 на Просвіту, а К. Содомора з Олбані, Н. Й., $1 на інвалідів. Гроші переслано через Обеднання.

На прохожого нічцю напав бандит.

— Гроші, або життя!

Прохожий помало розпинає пальто, блюзку й починає шпирати по кишенях.

— Скорше! — кричить бандит.

Нападений дає бандитові портфель, годинник, папіросницю.

— Давайте перстень! Ну! скорше!

Тепер уже нападений нахмарив брови й питається:

— А правду сказати, яким правом ви на мене кричите!?

Учитель: — Скажи мені, Моріц, що будеш мати, як із 200 долярів позичиш комусь сто.

Моріц: — Пане професор, я не маю двіста долярів.

Учитель: — Та я кажу: колиб ти мав . . .

Моріц: — То я в таких непевних часах не позичив би.

Учитель: — Та скажімо, що колиб ти позичив, то що ти мав би?

Моріц: — Що я мав би? Я мав би страх, чи я моїх сто долярів іще колись побачу . .

ДИКІ КОТИ В УКРАЇНСЬКИХ ЛІСАХ.

У лісах в Карпатах і на Закарпатті живе багато диких котів. Хоч кітка приводить на світ і семеро котят, то дикі коти дуже дорогі. Це тому, що кітка родить їх у звичайному гнізді з ріща в гущавині, а як вийде за добичею, котята стають добичею якогось хижака, найчастіше задушить їх горностай. А також ловці даються у знаки диким котам і тому, що вони великі шкідники і тому, що їх кожух дорогий.

Дикий кіт буває довгий півчверти стопи, а важить і 20 фунтів. Краска кожуха гарно сіра, часом жовтава з чорними пружками по обох боках, а на хребті тягнеться окрема пружка аж до хвоста, що теж чорно пружкований, а на кінці наче рівно обстрижений. Тим ріжниться від домашнього кота, що все має хвіст гостро-кінчастий.

Дикий кіт живиться меншими гризунами та птахами, одначе в потребі нападає і більшу звірину. Колиж у лісі засмакує якусь породу звірят, то вони в цьому лісі будуть скоро вигублені. Дикий кіт живе самітно, себто не громадно, і має доволі великий „ревір". За добичею виходить головно вночі. Де покажеться рись, там нема дикого кота: такої конкуренції рись не стерпить. І навпаки, де живуть дикі коти, там рись мало коли покажеться. Зате здається, що з лисом дикий кіт живе доволі по сусідськи, бо нераз ловець зловить кота разом із лисом в одній пастці.

Паруються дикі коти в лютім і часто в закарпатських пралісах по ночах чути їх мявкіт, просто жахливий.

— Щож це вам, кумо, сталося, що ви такі сумні?

— Мого Артимка засудили на пів року вязниці.

— Е, то пів року скоро злетить!

— То-то мені й тому сумно...

ДРІБНІ ОГОЛОШЕННЯ

ТАРЗАН І ЛЮДИ-ЛЕОПАРДИ. (91)

Приготування до жахливого бенкету, зложеного з людського мяса, поступали вперед. Ці дикуни нераз заїдали людське мясо, але цей раз мясо буде з білого чоловіка. А таку нагоду вони не все могли мати. Слуги почали роздавати алькогольний напиток, свого роду пиво, яке дикуни голосно жльопали. Від цього напитку їм закручувалася голова.

Захланний, а при тім дуже амбітний Бобольо далі пильно стежив за білою дівчиною і Олд Таймером. Він чекав, аж вони опиняться самі, лиш у товаристві сторожів. Дівчина оперлась на рамя крісла й, пригноблена прикрим враженням, мало не зімліла. Біля неї стояв Олд Таймер і не знав, чим їй помогти. В обличчі її немочі він на хвилю забув про власне нещастя.

Тимчасом Бобольо не опускав їх ні на хвилю з очей. В його голові снувалися відважні гадки. При помочі цеї дівчини, яка своєю вдарюючою красою вже ошоломила дикунів, він міг збудувати свою власну організацію, яка суперничалаб з Люліємовою. Іншими словами, він хотів викинути Люлімія з сідла і сам сісти на його місці.

Прийшовши до певного висновку, у своїй голові, він випив на „відвагу" кухоль пива. Довкруги дикуни вже були добре на підхмілю. Вони стріляли на білу дівчину поглядами, від яких їй робилося моторошно. Бобольо знав, що треба ділати скоро й рішучо. Добру нагоду треба ловити, як полохливу птицю. Це добре знав цей хитрий дикун, що плянував бунт у нутрі організації.